

Departamento di
Enseñansa Aruba

Sectoroverstijgende Keuzedeel

voor het Arubaanse Beroepsonderwijs

Ondernemend gedrag (geschikt voor niveau 1 en 2)

behorend bij één of
meerdere kwalificaties
Kwalificatieniveau 1 en 2

Code
K0211

Geldig vanaf
Augustus 2022

Keuzedelen

Aan elke kwalificatie zijn keuzedelen verbonden. Met keuzedelen kan de deelnemer zijn vakmanschap verbreden of verdiepen. Een keuzedeel vergroot de arbeidsmarktkansen van de deelnemer of vergemakkelijkt de doorstroom naar een vervolgstudie. Er zijn beroepsgerichte keuzedelen die verbonden zijn aan een of meerdere kwalificaties, en er zijn ook sectoroverstijgende keuzedelen, die beschikbaar zijn voor alle kwalificaties. Deze sectoroverstijgende keuzedelen zijn gericht op vervolgonderwijs en of verbreding.

De keuzedelen die verbonden zijn aan bepaalde kwalificaties staan aangegeven in het desbetreffende beroepskwalificatiedocument (BKD). De keuzedelen maken geen deel uit van de kwalificatie, maar zijn er wel aan gekoppeld en vormen als het ware een 'plus' op het diploma.

De BKD's en alle beschikbare keuzedelen zijn te vinden op www.ea.aw.

1. Algemene informatie

D1: Ondernemend gedrag (geschikt voor niveau 1 en 2)	
Studielast	
240	
Wettelijke beroepsvereisten	
Nee	
Certificaten	
Ja, door ABO-certificaat te koppelen aan keuzedelen wordt de waarde en herkenbaarheid voor doorstroom naar een (op) volgende opleiding vergroot.	
Behorend bij kwalificaties	
Dit is een sectoroverstijgende keuzedeel voor kwalificatieniveau 1 en 2 en kan verbonden worden aan alle kwalificaties met kwalificatieniveau 1 en 2.	
Toelichting	
<p>Het keuzedeel 'Ondernemend gedrag' is een sectoroverstijgend keuzedeel. Het keuzedeel richt zich op de ontwikkeling van ondernemend gedrag van deelnemers/werknemers op verschillende niveaus in de eigen beroepsuitoefening en werkomgeving. Ondernemend gedrag wordt gekarakteriseerd door trefwoorden als: verantwoordelijkheid, omgevingssensitiviteit, zelfstandigheid, initiatiefrijk, verbeteringsgericht, creativiteit, zelfreflectie, een lerende houding en een hands-on mentaliteit. Een ondernemende houding van werknemers draagt bij aan het innovatief vermogen van een organisatie. Ondernemend gedrag wordt in dit keuzedeel ontwikkeld via drie werkprocessen:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) Onderzoekt zichzelf en zijn (werk)omgeving (2) Signaleert mogelijkheden voor verandering (3) Neemt initiatieven in en voor zijn werk	
<p>Relevantie van het keuzedeel</p> <p>Ondernemend gedrag wordt steeds belangrijker geacht in meer en meer arbeidssituaties. Niet alleen voor mensen die (deels) als zelfstandige aan de slag gaan, maar ook voor werknemers in loondienst. Een ondernemende houding van werknemers draagt bij aan het innovatief vermogen van een organisatie. Het is tegenwoordig één van de belangrijkste selectiecriteria bij de invulling van vacatures. Ook wijst onderzoek uit dat het een belangrijke succesfactor is voor het carrièreverloop van een werknemer.</p>	
<p>Beschrijving van het keuzedeel</p> <p>Ondernemend gedrag wordt in dit keuzedeel ontwikkeld via drie werkprocessen:</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) Onderzoekt zichzelf en zijn (werk)omgeving (2) Signaleert mogelijkheden voor verandering in zijn eigen werk (3) Neemt initiatieven in zijn werk <p>Deze werkprocessen zijn ingekaderd en ingevuld, zodanig dat deze uitvoerbaar zijn voor deelnemers/werknemers op niveau 1 en 2. Dit betekent met name dat de meeste activiteiten onder begeleiding van een leidinggevende/begeleider plaatsvindt en dat de reikwijdte zich beperkt tot de directe (werk)omgeving (i.e. eigen werkplek, eigen werkzaamheden en directe collega's).</p>	
Branchevereisten	
Nee	
Aard van keuzedeel	
Verbredend	
Generiek	

2. Uitwerking

D1-K1: Toont ondernemend gedrag in beroepsuitoefening en werkomgeving

Complexiteit

De beroepsbeoefenaar toont ondernemend gedrag binnen de context van zijn eigen werkplek en werkzaamheden. Hij kan steeds wisselende werkzaamheden uitvoeren, maar deze kunnen ook gestructureerd zijn. Voor het tonen van ondernemend gedrag is het belangrijk dat er - binnen bepaalde kaders - ruimte is voor flexibiliteit en creativiteit. Een ondernemend persoon zal deze ruimte zeker opzoeken.

De beroepsbeoefenaar leeft en werkt in een voor hem bekende omgeving, waarin voor hem onbekende veranderingen kunnen plaatsvinden. Hij verzamelt en werkt met verschillende soorten informatie (waaronder zelfkennis) en hanteert en combineert (standaard)werkwijzen. Deze stelt hij echter ter discussie, wanneer hij merkt dat zaken niet goed uitgevoerd worden, of van mening is dat deze op een andere manier beter uitgevoerd kunnen worden. Hij staat open voor nieuwe informatie, ontwikkelingen en signalen, denkt mee, deelt kennis. Zo draagt hij bij aan een beter functioneren van zichzelf én van zijn directe omgeving.

Hiervoor heeft hij kennis en vaardigheden nodig op het gebied van communicatie, (zelf)reflectie en creativiteit.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De beroepsbeoefenaar is verantwoordelijk voor de uitvoering van zijn eigen werkzaamheden en activiteiten. Hij voert zijn werkzaamheden meestal uit onder supervisie van en/of in overleg met een leidinggevende en/of begeleider. Hij werkt zelfstandig of samen met een (ervaren) collega. Hij overlegt met en vraagt toestemming aan zijn leidinggevende/begeleider als het gaat om nieuwe activiteiten of de uitvoering van eigen ideeën. Als hij toestemming krijgt, start hij de nieuwe activiteit met hulp en onder supervisie op.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- bezit basale kennis over persoonlijke eigenschappen en menselijk gedrag in het algemeen;
- bezit basiskennis over belangrijke (actuele) ontwikkelingen m.b.t. zijn beroepsuitoefening en werkomgeving;
- bezit basiskennis over de formele en informele sociale structuren in zijn werkomgeving;
- bezit basiskennis over kenmerken van ondernemend gedrag en eigenschappen van ondernemende mensen;

- kan een eenvoudige discussie of eenvoudig formeel gesprek voeren;
- kan een mening/idee formuleren;
- kan eenvoudige logische redeneringen volgen en toepassen;
- kan eenvoudige methoden en hulpmiddelen toepassen om up-to-date te blijven met ontwikkelingen in zijn beroepsuitoefening en werkomgeving;
- kan eenvoudige methoden en tests voor zelfonderzoek toepassen;
- kan eenvoudige reflectievaardigheden binnen een gegeven context toepassen;
- kan eigen capaciteiten ten opzichte van een bepaalde taak inschatten;
- kan omgaan met feedback;
- kan signalen en/of ideeën verwoorden en toelichten.

D1-K1-W1: Onderzoekt zichzelf en zijn (werk)omgeving

Omschrijving

De beroepsbeoefenaar onderzoekt de eigen persoonlijke karakterkenmerken, capaciteiten, drijfveren en gedragingen. Hij denkt na over zichzelf: wie hij is, wat hij kan en wat hij wil. Hij maakt gebruik van verschillende methoden, waaronder gestandaardiseerde tests, gesprekken met mensen waarmee hij werkt en/of die hem begeleiden. Ook onderzoekt hij zijn directe (werk)omgeving: hoe zit de (werk)omgeving in elkaar, wie doet wat, wie is belangrijk en waarom, welke normen en waarden zijn er.

Ten slotte onderzoekt hij wat ondernemend gedrag inhoudt en wanneer iemand ondernemend genoemd wordt. Hij beziet – zo nodig met de hulp van anderen - zijn eigen gedrag in de verschillende (werk)situaties waarmee hij te maken krijgt en achterhaalt de (werk)omstandigheden waaronder hij prestaties levert. Hij kijkt in welke situaties en onder welke omstandigheden hij zich wel of niet ondernemend gedraagt en probeert er achter te komen hoe dat komt.

Resultaat

Kennis van zijn belangrijkste karaktereigenschappen, kwaliteiten en wensen voor de toekomst, in de context van zijn werkplek, team en organisatie, en inzicht in de mate waarin en de manier waarop hij zich ondernemend gedraagt in die context.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- is gemotiveerd om zelfkennis op te doen: staat open voor de mening van anderen over zichzelf en zijn handelen; test zichzelf herhaaldelijk en op verschillende manieren uit; vraagt regelmatig anderen om feedback;
- is nieuwsgierig naar zijn omgeving: observeert nauwgezet welke dingen gedaan worden, hoe en door wie; stelt actief vragen; luistert naar wat anderen vinden en willen; praat bewust met verschillende mensen om zaken aan de weet te komen; probeert te achterhalen 'hoe de hazen lopen' (formele en informele organisatiestructuur);
- kijkt objectief en eerlijk naar zijn eigen gedrag in een bepaalde situatie; is zich ervan bewust hoe anderen zich gedragen; zoekt actief naar rolmodellen; probeert te achterhalen en/of te doorgronden welke factoren bij hun (voorbeeld)gedrag een rol spelen.

De onderliggende competenties zijn: Aandacht en begrip tonen, Ethisch en integer handelen, Onderzoeken, Leren.

D1-K1-W2: Signaleert mogelijkheden voor verandering in zijn eigen werk

Omschrijving

De beroepsbeoefenaar bepaalt op basis van zijn onderzoekingen zijn mening over zijn eigen handelen, zijn taken en zijn directe (werk)omgeving. Hij bepaalt of hij tevreden is met de situatie of dat hij mogelijkheden voor verandering ziet. Dit bespreekt hij met zijn leidinggevende en/of begeleider. Hij geeft aan wanneer zaken volgens hem niet goed gaan en waarom niet. Hij formuleert wat hij zou willen veranderen en wat die verandering voor hem, zijn werk en mogelijk de organisatie en/of haar klanten zou betekenen.

Resultaat

De organisatie is op de hoogte van haalbare, wenselijke en duurzame mogelijkheden voor verandering, die ten goede komen van het werk van de beroepsbeoefenaar en mogelijk van de organisatie en/of haar klanten.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- ziet en onderkent kansen en mogelijkheden om zaken te verbeteren, zowel bij zichzelf als in zijn directe (werk)omgeving;
- houdt de belangen van de organisatie en die van haar klanten in het oog;
- blijft niet hangen in klaaggedrag; analyseert wat erachter zit en probeert dit te vertalen naar oplossingen;
- benadert situaties oprecht en met respect voor anderen; ziet eigen 'fouten' even goed als de 'fouten' van anderen; probeert een positieve insteek te geven aan zijn veranderingsvoorstellen;
- overlegt bij voorkeur met (meer ervaren) anderen over zijn waarnemingen en mogelijke oplossingen; geeft open zijn eigen mening over zaken; neemt de mening van anderen serieus;
- bedenkt voor gevonden problemen meerdere oplossingsrichtingen; betreft hierbij niet alleen de eigen situatie, maar ook die van andere betrokkenen.

De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Ethisch en integer handelen, Creëren en innoveren, Op de behoeften en verwachtingen van de "klant" richten, Omgaan met verandering en aanpassen, Ondernemend en commercieel handelen.

D1-K1-W3: Neemt initiatief in zijn werk

Omschrijving

De beroepsbeoefenaar voert de taken van zijn eigen werkpakket uit. Hij vraagt hulp als hij dat nodig heeft. Als hij ziet dat er (ander) werk ligt dat gedaan moet worden en dat hij kan/mag doen, pakt hij dat op. Bij taken die niet tot zijn normale werk behoren, vraagt hij om goedkeuring en/of hulp van zijn leidinggevende, begeleider of ervaren collega. Zo nodig stemt hij af met de verantwoordelijke persoon. Hij wacht niet af tot iemand hem opdraagt iets te doen. Als hij met een kleine handeling of werkzaamheid zaken kan verbeteren, doet hij dat.

Als het gaat om het doorvoeren van verandering(en) in zijn werk, gaat hij daarover in gesprek met zijn leidinggevende en/of begeleider. Samen met hem vertaalt hij de ideeën die hij heeft over verandering(en) in een concreet doel en stappenplan. Voor zichzelf formuleert hij samen met zijn leidinggevende/begeleider zijn eigen (leer)doelen.

Resultaat

Taken die gedaan moeten worden, worden gedaan en ideeën voor (nieuwe) activiteiten worden besproken met de leidinggevende/begeleider en uitgewerkt in een concreet doel en stappenplan.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- weet anderen voor zijn ideeën, initiatieven en/of plannen te winnen; laat zich niet gemakkelijk van de wijs brengen; heeft doorzettingsvermogen;
- pakt taken direct, enthousiast en met energie op;
- initieert activiteiten om zijn ideeën uitgevoerd te krijgen en/of steun voor zijn plannen te verkrijgen; neemt verantwoordelijkheid voor zijn ideeën/plannen.

De onderliggende competenties zijn: Beslissen en activiteiten initiëren, Overtuigen en beïnvloeden, Met druk en tegenslag omgaan, Gedrevenheid en ambitie tonen.

